

VÍŤAZKA
ceny
HUGO
AWARD

N. K. JEMISIN

KAMENNÁ
OBLOHA

ZLOMENÁ ZEM: KNIHA TRETIA

Ljndeni

Kamenná obloha

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

N. K. Jemisin

Kamenná obloha – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

KAMENNÁ OBLOHA

N. K. JEMISIN

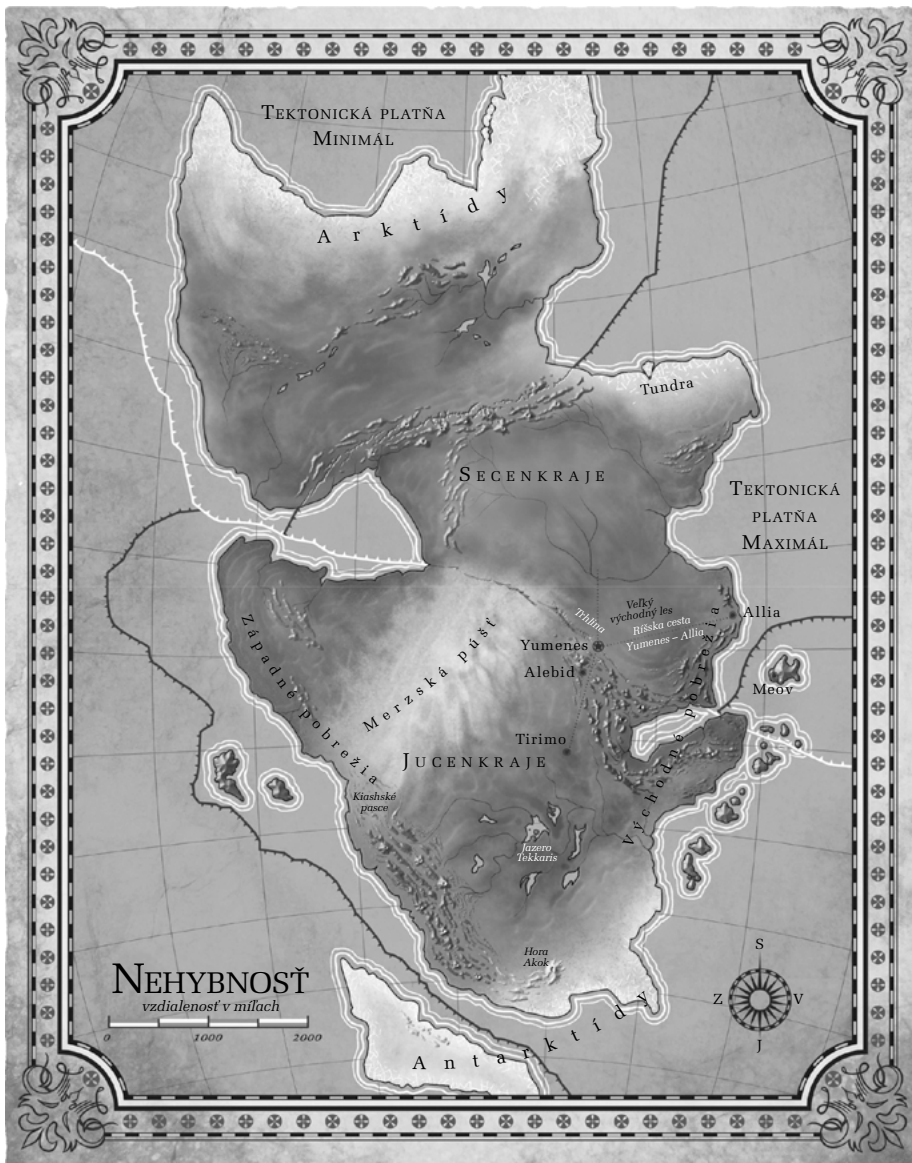
KAMENNÁ OBLOHA

ZLOMENÁ ZEM: KNIHA TRETIA

Z angličtiny preložila Zuzana Trstenská

Ljndeni

*Pre tých, ktorí prežili: Nadýchnite sa. Správne.
Ešte raz. Dobre. Ste v poriadku. A ak aj nie ste, ste nažive.
Aj to je víťazstvo.*

PROLÓG

ja, keď som ešte bol sebou

ČAS SA KRÁTI, láska. Ukončíme to začiatkom sveta, dobre? Áno. Spravíme to tak.

No je to zvláštne. Moje spomienky sú ako hmyz skamenený v jantári. Tieto zamrznuté, dávno stratené životy sú zriedka kompletne. Zvyčajne zostane len noha, niekoľko šupiniek z krídel, kúsok hrudníka – celok, ktorý možno vyvodiť len z fragmentov, a všetko sa spája do rozmazaného obrazu cez zubaté, špinavé praskliny. Keď upriem svoj pohľad na spomienky a zadívam sa na ne prižmúrenými očami, vidím tváre a udalosti, ktoré by pre mňa mali mať význam, a aj majú, ale... nemajú. Osoba, ktorá bola svedkom týchto skutočností, som ja, a predsa to nie som ja.

V tých spomienkach som niekto iný, tak ako je Nehybnosť iným svetom. Vtedy a teraz. Ty a ja.

Vtedy. Táto zem bola vtedy *troma* zemami, hoci sú v podstate na tom istom mieste, kde sa nachádza to, čo sa raz bude nazývať Nehybnosťou. Opakovanie Období nakoniec vytvorí viac ľadu na póloch, more klesne a vaše Arktídy a Antarktídy sa stanú väčšími a chladnejšími. Vtedy však...

... *teraz*, keď si spomínam na vtedy, mám pocit, že je to *teraz*, preto sa mi to zdá také zvláštne...

Teraz, v tomto čase pred Nehybnosťou je ďaleko na severe a na juhu celkom obstojná orná pôda. To, čo považuješ za Západné pobrežia, tvoria prevažne mokrade a dažďové lesy, ale tie v nasledujúcom tisícročí vyhynú. Niektoré Secenkraje ešte nejestvujú a vzniknú vylievaním sopiek v priebehu niekoľkých tisícov rokov erupcií. Pevnina, ktorá sa stane Palelou, tvojím rodným mestom? Neexistuje. Tak veľa sa nezmenilo, keď zväžíme všetky okolnosti, ale nezabúdaj, že *teraz* sa z pohľadu tektoniky udialo pred jedným žmurknutím. Keď vravíme, že sa „skončil svet“, pamätaj si – zvyčajne je to klamstvo. Planéta je úplne v poriadku.

Ako nazvať tento stratený svet, toto *teraz*, ak nie Nehybnosť? Dovoľ mi najprv porozprávať ti o meste.

Podľa tvojich štandardov je to mesto postavené nesprávne. Mesto sa *tiahne* spôsobom, ktorý by žiaden moderný kom nedopustil, lebo by si vyžadovalo priveľa míľ múrov. A jeho okraje sa vetvia ďalej pozdĺž riek a iných životodarných dráh, aby vytvárali menšie mestá, podobne ako pleseň, ktorá sa rozťahuje a rozdeľuje po bohatých žilách predmetu, ktorý obrastá. Sú príliš blízko pri sebe, pomyslela by si si. Ich teritória sa príliš prekrývajú. Tieto rozľahlé mestá a ich rozťahané potomstvo sú príliš prepojené. Ani jedno by neprežilo, keby bolo odseknuté od zvyšku.

Niekedy majú tieto deti mesta vlastné regionálne prezývky, ale to je nepodstatné. Máš pravdu, že sú prepojené: majú rovnakú infraštruktúru, rovnakú kultúru, rovnaký hlad a strach. Každé mesto je ako ostatné mestá. Všetky mestá sú v podstate jedným mestom. Tento svet v tomto *teraz* nesie meno tohto mesta: Syl Anagist.

Dokážeš skutočne pochopiť, čoho je schopný *národ*, dieťa Ne-hybnosti? Celá Stará Sanze, keď sa konečne poskladá z útržkov stoviek „civilizácií“, ktoré žijú a umrú medzi teraz a vtedy, sú v porovnaní s tým ničím. Len zbierka paranoidných mestských štátov a komún s uzavretou dohodou, že sa podelia, občas, aby prežili. Ach, Obdobia zredukujú svet a nechajú mu skúpe sny.

Tu, *teraz*, sny nemajú obmedzenia. Ľudia zo Syl Anagistu ovládli sily hmoty a jej zloženia. Vytvarovali samotný život, aby zodpovedal ich rozmarom. Natolko preskúmali záhady oblohy, že ich to znudilo, preto znova obrátili svoju pozornosť na zem pod svojimi nohami. A Syl Anagist žije, och, ako žije rušnými ulicami, neutíchajúcim obchodom a budovami, ktoré by tvoja myseľ mala ťažkosti za budovy vôbec považovať. Steny stavieb tvorí celulóza so vzormi, ktoré však sotva vidno pod listami, machom, trávami a strapcami ovocia či hľuzami. Na niektorých strechách vlajú zástavy, ktoré sú v skutočnosti obrovské, rozvinuté kvety húb. Na ulici sa hmýria veci, v ktorých by si ani nerozpoznala dopravné prostriedky, možno by si to však uhádla podľa toho, ako sa hýbu a správajú. Niektoré lezú pomocou končatín ako obrovské článkonožce. Iné sú sotva viac než otvorené plošiny a kľžu sa na vankúšoch rezonančného potenciálu – ach, ale tomuto nemôžeš rozumieť. Jednoducho si predstav, že tieto vozidlá sa vznášajú niekoľko centimetrov nad zemou. Neťahajú ich zvieratá. Nepoháňa ich para ani nijaká chemikália. Keby sa pod ne niečo dostalo, dieťa alebo domáce zvieratko, na chvíľu by prestalo jestvovať, potom by sa objavilo na druhej strane bez narušenia rýchlosti alebo vedomia. Toto nikto nepovažuje za smrť.

No jednu vec, týčiacu sa z jadra mesta, by si tu spoznala. Je to na míle tá najvyššia, najžiarivejšia vec a každá kolajnica, každý chodník sa na ňu nejakým spôsobom napája. Je to tvoja

starý priateľ, ametystový obelisk. Nevznáša sa, ešte nie. Je usadený, nie celkom pokojne, v zástrčke. Z času na čas zapulzuje tak, ako to poznáš z Allie. Toto je však zdravší pulz než ten neskôr. Tento ametyst nie je tým poškodeným, umierajúcim granátom. No aj tak, ak ti ich podobnosť navodí zimomriavky, nie je to nezdravá reakcia.

Všade v týchto troch zemiach, kde je dostatočne veľký uzol Syl Anagistu, sa uprostred nachádza obelisk. Sú bodkami na tvári sveta, dvestopäťdesiatšesť pavúkov v dvestopäťdesiatich šiestich sieťach, krmia každé mesto a sú za to kŕmené.

Siete života, ak nad nimi chceš takto uvažovať. Život, aby si vedela, je v Syl Anagiste posvätný.

Teraz si predstav, že základňu ametystu obklopuje šesťuholníkový komplex budov. Čokoľvek si predstavíš, sa vôbec nebude podobať na skutočnosť, ale vybav si niečo pekné a to postačí. Teraz sa lepšie prizri tejto budove tu na juhozápadnom okraji obelisku – tej na zvažujúcom sa briežku. Na jej krištáľových oknách nie sú mreže, ale predstav si ich ako trochu tmavšiu čipku tkaniva na priehľadnom materiáli. Nematocysty, oblúbená metóda zabezpečenia okien pred nechceným kontaktom – hoci tieto sa nachádzajú na vonkajšej strane okna, aby sa votrelci nedostali dnu. Štípu, ale nezabíjajú. (Život je v Syl Anagiste posvätný.) Vnútri pri dverách nestoja stráže. Stráže by aj tak nijako nepomohli. Fulkrum nebola prvá inštitúcia, ktorá pochopila večnú pravdu ľudstva: netreba stráže, ak ľudí dokážete presvedčiť, aby sa spolupodieľali na vlastnej internácii.

V tomto peknom väzení je cela.

Viem, nevyzerá tak. Je tam nádherne vytesaný kus nábytku, ktorý by si mohla nazvať gaučom, hoci nemá zadnú opierku a pozostáva z niekoľkých kúskov zoskupených do zhlukov.

Zvyšný nábytok tvoria bežné veci. Spoznala by si ich. Každá spoločnosť potrebuje stoly a stoličky. Z okna je výhľad do záhrady na streche jednej z ďalších budov. O tomto čase do nej dopadá snečné svetlo prechádzajúce obrovským kryštálom a kvety v tejto záhrade boli pestované a šľachtené s ohľadom na tento efekt. Fialové svetlo zalieva chodníky a záhony a zdá sa, že kvety reagujú na farbu jemnou žiarou. Niektoré z týchto maličkých kvetinových svetielok občas zablikajú, vďaka čomu sa kvetinový záhon ligoce ako nočná obloha.

Na blikajúce kvety spoza okna hľadí chlapec.

Vlastne je to mladý muž. Povrchne zrelý akýmsi nadčasovým spôsobom. Nie je mohutný, skôr *hutný* svojou konštrukciou. Má širokú a drzú tvár, malé ústa. Je celý biely: bezfarebná pokožka, bezfarebné vlasy, ľadovobiele oči, jeho elegantný odev. Všetko v miestnosti je biele: nábytok, koberce, podlaha pod kobercami. Steny sú z vybielenej celulózy a nič na nich nerastie. Len na okne je farba. V tomto sterilnom priestore, v odraze fialového svetla zvonka, je viditeľne nažive len chlapec.

Áno, ten chlapec som ja. Nespomeniem si na jeho meno, ale pamätám si, že malo hrdzavo veľa písmen. Volajme ho preto Houwha – rovnaký zvuk, len vypchatý rôznymi nemými spoluhláskami a skrytými významami. To je dosť blízko a príznačne *symbolické* pre...

Och. Som nahnevanejší, než by som mal byť. Fascinujúce. Zmeňme preto tému na niečo menej trpké. Vráťme sa k teraz, ktoré ešte len bude, a k veľmi odlišnému tu.

Teraz je teraz Nehybnosti, ktorou sa ešte stále nesú otrasy Trieštenia. Tu nie je celkom Nehybnosť, ale jaskyňa tesne nad magmatickým kozubom obrovského, prastarého štítového vulkánu. Nad srdcom sopky, ak chceš a máš chuť na metaforu. Ak nie,

je to hlboká, temná, sotva stabilná vezikula v skale, ktorá sa za tisíce rokov, odkedy ju Otec Zem vyplňul, ešte neochladila. Stojím v tejto jaskyni, čiastočne zrastený s kusom kameňa, preto musím dávať pozor na nepatrné odchýlky v obrovských deformáciách, ktoré zvestujú kolaps. Vlastne nemusím. Jestvuje len zopár procesov, ktoré by boli nezastaviteľnejšie než ten, čo som uviedol do pohybu. No chápem, aké je byť sám, pomýlený, vystrašený a neistý tým, čo bude nasledovať.

Nie si sama. Nikdy nebudeš, ak sa tak nerozhodneš. Viem, na čom záleží tu na konci sveta.

Ach, láska. Apokalypsa je relatívna, však? Keď sa zem roztriešti, je to katastrofa pre život, ktorý je od nej závislý – ale pre Otca Zema to veľa neznamená. Smrť muža by mala byť ničivou udalosťou pre dievča, ktoré ho kedysi nazývalo otcom, ale stane sa to ničím, keďže ho toľkokrát nazval *netvorom*, až toto označenie prijalo. Keď sa otrok vzoprie, pre ľudí, čo o tom neskôr čítajú, to nič nie je. Len tenké slová na ešte tenšom papieri vyšúchanom trením dejín. („Tak ste boli otrokmi – a čo?“ šepkajú. Akoby to bolo nič.) No pre ľudí, ktorí zažili vzburu otrokov, či už tí, čo berú svoju nadvládu za samozrejmu, kým si po nich nepríde uprostred noci, alebo tí, čo radšej podpália svet, ako by mali pretrpieť čo len o jediný okamih dlhšie na „svojom mieste“...

To nie je metafora, Essun. Nie je to hyperbola. *Videl* som horieť svet. Nerozprávaj mi o nevinných okoloidúcich, nezaslúženom utrpení, bezcitnej pomste. Keď kom stavia na zlome, budeš viniť múry, ak nevyhnutne zavalia ľudí vnútri? Nie. Budeš viniť hlupákov, ktorí si mysleli, že môžu naveky popierať prírodné zákony. Nuž, niektoré svety stoja na zlome bolesti a stavajú na nočných morách. Neoplakávaj takéto svety, keď padnú. Zúr, že boli od počiatku prekliate.

KAMENNÁ OBLOHA

Teraz ti rozpoviem, ako sa skončil svet nazvaný Syl Anagist. Poviem ti, ako som ho sám ukončil, alebo aspoň toľko, aby si pochopila, že sa musel začať odznova a vystavať sa od základov.

Porozprávam ti, ako som otvoril Bránu a odhodil Mesiac a po celý čas som sa pritom usmieval.

A prezradím ti všetko o tom, ako som neskôr, keď prišla tichá smrť, zašepkal:

Práve teraz.

Práve teraz.

A Zem mi šeptom odpovedal:

Hor.

1

Ty, bdejúca aj sniaca

TERAZ. ZOPAKUJME SI to.

Si Essun, jediná preživšia orogenička na celom svete, ktorá otvorila Obeliskovú bránu. Nikto by ti taký úžasný osud nepredpovedal. Kedysi si patrila Fulkru, ale nebola si žiarivá hviezda ako Alabaster. Bola si ferálka nájdená v divočine, výnimočná iba tým, že si mala viac vrodéných schopností než náhodou splodený priemerný rogga. Hoci si začala dobre, rýchlo si dosiahla pohodlnú rovinku, aj keď to nemalo zjavný dôvod. Jednoducho ti chýbala potreba inovovať alebo túžba excelovať, aspoň tak úpeli seniori za zatvorenými dverami. Prirýchlo si sa prispôsobila fulkrumskému systému. Obmedzilo ťa to.

To bolo dobre, lebo inak by nikdy neuvolnili reťaz tak, ako to urobili, keď ťa vyslali na misiu s Alabasterom. *On* ich desil, do hrdze s ním. No ty... Považovali ťa za jednu z bezpečných, dostatočne zlomenú a vycvičenú poslúchať. Bolo nepravdepodobné, že by si náhodou vyhladila mesto. Aký ironický omyl. Koľko miest si už vyhladila? Jedno napoly úmyselne. Ostatné tri boli nehody, ale skutočne na tom záleží? Mŕtvym isto nie.

Niekedy sa ti sníva o tom, že to naprávaš. Že sa v Allii nenačiahneš za granátovým obeliskom a namiesto toho budeš pozorovať veselé čierne deti pri hre na pobreží s čiernym pieskom, zatiaľ čo vykvrácaš z rany od strážcovho čierneho noža. Že ťa Antimón nezoberie na Meov a namiesto toho sa vrátiš do Fulkra, kde porodíš Korunda. Po pôrode by si oňho prišla a nikdy by si nemala Innona, ale obaja by pravdepodobne boli stále nažive. (Nuž. Keby Korunda odniesli do nódu, „živý“ by nebol vhodný výraz.) No potom by si nikdy nežila v Tirime, nikdy by si neporodila Ucheho, neumrel by pod päťami svojho otca, nikdy by si nevychovala Nassun a jej otec by ju neuniesol. Nerozmliaždila by si svojich susedov, keď sa ťa pokúsili zabiť. Tolko životov by bolo zachránených, keby si ostala v svojej klietke. Alebo umrela, keď sa tak rozhodli.

A tu, teraz, dávno oslobodená od ustálených príkazov a obmedzení Fulkra si sa stala mocnou. Zachránila si komunitu v Castrime za cenu samotnej Castrimy. Bola to nízka cena v porovnaní s krvou, ktorú by preliali nepriatelia, keby vyhrali. Dosiahla si víťazstvo tým, že si vypustila koncentrovanú moc mystického mechanizmu staršieho než (vaša) písomná história – a pretože si, kto si, kým si sa učila ovládnuť túto moc, zavraždila si Alabastera Desatprsteňového. Nebolo to úmyselné. Máš dokonca podozrenie, že chcel, aby si to spravila. Tak či onak, je mŕtvy a tento sled udalostí z teba urobil najmocnejšiu orogeničku na planéte.

Zároveň to znamená, že tvoj status najmocnejšia práve nadobudol dátum spotreby, lebo sa s tebou deje presne to, čo sa stalo Alabasterovi: meníš sa na kameň. Zatiaľ len tvoja pravá ruka. Mohlo to byť horšie. *Bude* to horšie, keď najbližšie otvoríš Bránu alebo keď opäť použiješ dostatočné množstvo čudnej striebornej neorogenézy, ktorú Alabaster nazval mágiou. Nemáš však na výber. Čaká ťa práca – vďaka Alabasterovi a nejasnej frakcii kame-

ňožrútov potichu túžiacich po ukončení prastarej vojny medzi životom a Otcom Zemom. Myslíš si, že úloha, ktorú *musíš* vykonať ty, je z tých dvoch ľahšia. Len chyť Mesiac. Zapečať Yumenskú trhlinu. Zmierni momentálne predpokladaný vplyv Obdobia z tisícov miliónov rokov na niečo zvládnuteľné – niečo, čo má ľudská rasa šancu prežiť. Navždy ukonči Piate ročné obdobie.

No úloha, ktorú *chceš* splniť? Nájsť Nassun, svoju dcéru. Vziať ju mužovi, ktorý zavraždil tvojho syna a uprostred apokalypsy odviekol tvoju dcéru na opačný koniec sveta.

K tomu len toľko: mám dobrú aj zlú správu. No k Jijovi sa dostaneme onedlho.

Nie si naozaj v kóme. Si kľúčovou zložkou komplexného systému, ktorý ako celok zažil mohutný, zle regulovaný príval šťavy pri štarte a potom núdzové vypnutie s nedostatočným časom na vychladnutie, čo sa prejavilo ako magickochemická fázová rezistencia a mutagénna spätná väzba. Potrebuješ čas na... reštart.

To znamená, že nie si ani v bezvedomí. Sú to skôr obdobia polobdenia a polospánku, ak to dáva zmysel. Sčasti vnímaš. Nadskakovanie pri pohybe, občasné zatrasenie. Nieкто ti do úst vkladá jedlo a vodu. Našťastie si si zachovala toľko duchaprítomnosti, že žuješ a prehĺtaš, lebo koniec sveta na popolom zaviatej ceste nie je vhodný čas na kŕmenie sondou do žalúdka. Ruky ti vyťahujú oblečenie a niečo sa ti obtrie o boky – plienka. Ani na to nie je vhodný čas a miesto, ale nieкто je ochotný takto sa o teba postarať a tebe to neprekáža. Sotva to registruješ. Necítiš hlad ani smäd predtým, než ti dajú potravu. Tvoje vyprázdňovanie ti neprináša žiadnu výnimočnú úľavu. Život pretrváva. Nemusí to však robiť *nadšene*.

Napokon sa chvíle bdenia a spánku stanú rozpoznateľnejšími. Jedného dňa otvoríš oči a pozrieš sa na zatiahnutú oblohu

nad sebou. Kolíšeš sa. Kostnaté konáre ti občas zakryjú výhľad na slabý tieň obelisku za mrakmi – máš podozrenie, že je to spinel. Navrátený do svojho zvyčajného tvaru a veľkosti, och, nasleduje ťa ako osamelé šteniatko, teraz, keď je Alabaster mŕtvy.

Civenie na oblohu sa ti po chvíli zunuje, preto obrátiš hlavu a usiluješ sa pochopiť, čo sa deje. Okolo teba sa mihajú postavy ako v sne. Sú zahalené do bielosivých... nie. Nie, majú obyčajné oblečenie, len je pokryté svetlým popolom. A majú na sebe mnoho vrstiev odevu, lebo je chladno – nie natoľko, aby zamrzla voda, ale skoro. Obdobie trvá takmer dva roky. Dva roky bez slnka. Z Trhliny okolo rovníka stúpa horúčava, ale to nevynahradí chýbajúcu ohnivú guľu na oblohe. No bez Trhliny by zima bola horšia – nebolo by chladno, bolo by hlboko pod nulou. Malé lás-kavosti.

V každom prípade jedna z popolom pokrytých postáv si všimne, že si hore, alebo iba pocíti, že si sa pohla. Hlava zahalená maskou a okuliarmi sa obráti a skúma ťa, potom sa znova otočí dopredu. Dvaja ľudia pred tebou si potichu zamrmlú niekoľko slov, no nerozumieš im. Nie sú v cudzom jazyku. Len ešte stále nie si pri plnom vedomí a slová čiastočne pohlcuje popol, ktorý okolo teba padá.

Niekoľko za tebou prehovorí. Prekvapí ťa to a obzrieš sa. Zbadáš ďalšiu zamaskovanú tvár s okuliarmi. Kto sú títo ľudia? (Nenapadne ti báť sa. Takéto telesné záležitosti podobne ako hlad sa ťa teraz týkajú menej.) Vtom ti v myslí niečo cvakne a ty pochopíš. Ležíš na nosidlách. V skutočnosti sú to len dve tyče s prišitou kožušinou medzi nimi, ktoré nesú štyria ľudia. Jeden z nich čosi zakričí a obďaleč mu odpovedajú iné hlasy. Veľa hlasov. Veľa ľudí.

Ozve sa ďalšie zavolanie odniekiaľ z dialky a nosiči sa zastavia. Vymenia si pohľad a položia ťa nacvičenými pohybmi tých,

ktorí tento pohyb urobili spoločnými silami už mnoho ráz. Cítiš, ako sa nosidlá dotkli mäkkej, páperovej vrstvy popola na hustejšej vrstve popola pokrývajúcej niečo, čo by mohla byť cesta. Potom nosiči odstúpia, otvorí ruksaky a pustia sa do rituálu, ktorý dôverne poznáš z mesiacov putovania. Prestávka.

Tento rituál poznáš. Mala by si vstať. Niečo zjesť. Skontrolovať, či nemáš v čizmách diery alebo kamene, pozrieť sa, či sa ti na nohách neobjavili rany a odreniny, uistiť sa, že tvoja maska – počkať, máš ju na sebe? Ak majú masky ostatní... Mala si ju v útekovvej rezerve, však? Kde máš útekovú rezervu?

Nieko k tebe podíde v šere a popolčeku. Postava je vysoká, plecnatá, oblečenie a maska ju síce oberajú o totožnosť, ale prezrádza ju kučeravá popolcová hriva. Čupne si k tvojej hlave. „Hm. Predsa nie je mŕtva. Asi som prehrala stávkou s Tonkee.“

„Hjarka,“ povieš. Máš chrapľavejší hlas než ona.

Podľa ohnutia masky hádaš, že sa uškíňa. Zdá sa ti čudné, že vnímaš jej úsmev bez zvyčajného spodného prúdu hrôzy z jej zašpicatených zubov. „A pravdepodobne nemáš poškodený mozog. Aspoň stávkou s Ykkou som vyhrala.“ Poobzerá sa a zareve: „Lerna!“

Pokúsiš sa zdvihnúť ruku, aby si ju chytila za nohavice. Je to, akoby si sa snažila pohnúť horou. Mala by si byť schopná pohnúť horou, preto sa sústreďíš a do polovice ju nadvihneš – a potom zabudneš, prečo si chcela upútať Hjarkinu pozornosť. Vtedy sa našťastie rozhladne a zbadá tvoju nadvihnutú ruku. Od námahy sa ti trasie. Po krátkom zamyslení si vzdychne, chytí ťa za ňu a odvráti zrak, akoby sa hanbila.

„Deje,“ dostaneš zo seba.

„Nech zhrdzavievam, vôbec netuším. Takto skoro sme nepotrebovali ďalšiu prestávku.“

Na to si sa nepýtala, ale vyžadovalo by si priveľa námahy, aby si dopovedala zvyšok. Tak tam ležíš a za ruku ťa drží žena, ktorá by radšej robila hocičo iné, ale rozhodla sa ti preukázať súcit, lebo si myslí, že ho potrebuješ. Nepotrebuješ, ale si rada, že sa o to pokúša.

Z poletujúcej sivosti sa vynoria ďalšie dve postavy. Poznáš ich podľa tvaru. Jedna patrí štíhlemu mužovi, druhá plnšej žene. Štíhly nahradí Hjaruku pri tvojej hlave a skloní sa, aby ti stiahol okuliare, ktoré máš na očiach, hoci si si to ani neuvedomila. „Daj mi kameň,“ povie. Je to Lerna, ale nedáva zmysel.

„Čo?“ spýtaš sa.

Ignoruje ťa. Tonkee, druhá postava, štuchne laktom do Hjaruky a tá sa s povzdychom pohrabe v taške, kým nenájde niečo malé. Podá to Lernovi.

Položí ti jednu ruku na líce, v druhej zdvihne podaný predmet. Vec sa rozžiari známym odtieňom bieleho svetla. Uvedomíš si, že je to kúsok kryštálu z Podzemnej Castrimy – a rozsvietil sa, lebo to kryštály robili v spojení s orogenikmi. A Lerna sa ťa dotýka. Šikovné. Predkloní sa a pomocou rozsvieteného kryštálu ti dôkladne skontroluje oči. „Zreničky reagujú normálne,“ zamrmle sám pre seba. Ruka na tvojom líci sa pohne. „Nemá horúčku.“

„Cítim sa ťažká,“ povieš.

„Si nažive,“ odvetí, akoby to bola logická odpoveď. Dnes nikto nerozpráva jazykom, ktorému by si rozumela. „Motorika spomalená. Vnímanie...?“

Skloní sa k tebe Tonkee. „Čo sa ti snívало?“

Dáva to asi taký zmysel ako *Daj mi kameň*, ale pokúsiš sa odpovedať, lebo si príliš omráčená, aby ti došlo, že nemáš. „Videla som mesto,“ zamrmleš. Na mihalnice ti dopadne kúsok popola a tebou trhne. „Nad ním bol obelisk.“ Nad ním? „Teda v ňom. Myslím.“

Tonkee prikývne. „Obelisky sa málokedy zdržiavajú nad ľudskými sídlami. Mám kamaráta na Siedmej, ktorý o tom má niekoľko teórií. Chceš ich počuť?“

Konečne ti dôjde, že robíš niečo hlúpe. Povzbudzuješ Tonkee. Vložíš všetko úsilie do toho, aby si na ňu zazrela. „Nie.“

Tonkee sa pozrie na Lernu. „Mentálne procesy sú v poriadku. Možno trochu pomalé, ale taká je vždy.“

„Ďakujem, že si mi to potvrdila.“ Lerna dokončí, čo robil, a posadí sa na päty. „Skúsiš chodiť, Essun?“

„Nie je to príliš náhle?“ opýta sa Tonkee. Mračí sa, čo vidno napriek okuliarom. „Hneď po kóme a tak.“

„Vieš rovnako dobre ako ja, že Ykka jej už viac času na zotavenie nedopraje. A možno jej to prospje.“

Tonkee si vzdychne. No pomôže, keď pod teba Lerna zasunie ruku, aby ňa spoločnými silami dostali z ľahu do sedu. Ešte aj toto si vyžaduje námahu vekov. Len čo sedíš, zatočí sa ti hlava, ale rýchlo to prejde. Niečo však nie je v poriadku. Možno je mementom všetkého, čím si prešla, to, že ti už navždy ostane pokrivený postoj, bude ti padať pravé plece a ruka ňa bude ťažiť, akoby akoby bola z

Och. Och.

Ostatní ňa prestanú otravovať, kým si uvedomuješ, čo sa udiało. Sledujú, ako sa snažíš čo najviac nadvihnúť plece. Snažíš sa pritiahnúť si pravú ruku, aby si na ňu lepšie videla, je ťažká. Plece ňa pri tomto pohybe zabolí, hoci je ešte z väčšej časti z mäsa, lebo hmotnosť kameňa ťahá za živé tkanivo. Niektoré šlachy sa premenili, ale stále sú upnuté na živú kosť. Drsné kúsky niečo ho ňa odierajú tam, kde by mal byť hladký kĺb v jamke. Nebolí tak veľmi, ako si čakala po tom, čím si pred tvojimi očami prechádzal Alabaster. Aj to je niečo.

Zvyšok paže, z ktorej ti niekto strhol rukáv košele a kabáta, aby ju odhalil, sa zmenil tak, že ho skoro nespoznávaš. Je to tvoja ruka, tým si si istá. Okrem skutočnosti, že je stále upevnená k tvojmu telu, má tvar tvojej končatiny – teda. Nie je taká ladná a vypracovaná ako v tvojej mladosti. Chvíľu si bola pri tele a to stále vidno na širšom predlaktí a na ovisnutej časti ramena. Biceps máš vyrysovanější než kedysi. Môžu za to dva roky prežívania. Prsty sú zataté do päste, celá ruka je mierne ohnutá v lakti. Vždy si mala vo zvyku zatínať päste, keď si zápasila so zvlášť ťažkým orogenickým problémom.

No materské znamienko, ktoré uprostred tvojho predlaktia pôsobilo ako čierny terč, je preč. Nemôžeš otočiť ruku, aby si sa pozrela na lakeť, ale dotkneš sa ho. Keloidnú jazvu, pozostatok po dávnom páde, necítiš, hoci by mala byť vyvýšená v porovnaní s okolitou pokožkou. Táto malá inakosť sa rozplynula v povrchu, ktorý je drsný a tuhý ako nevyleštený pieskovec. Šúchaš si kamennú končatinu, azda trochu sebapoškodzujúco, ale prstami neuvolníš ani zrníčko. Je pevnejšia, ako sa zdalo. Farbu má rovnomerne sivú a vôbec sa neponáša na tvoju pokožku.

„Mala si ju takú, už keď ťa Hoa priniesol,“ oznámi ti Lerna, ktorý tvoje skúmanie mlčky pozoruje. Hovorí neutrálnym tónom. „Vraj potrebuje tvoje dovoľenie, aby ju, ehm...“

Prestaneš sa usilovať zoškrabať zo seba kamennú kožu. Možno si v šoku, možno ťa o šok pripravil strach, možno v skutočnosti nič necítiš.

„Povedz mi,“ oslovíš Lernu. Námaha vynaložená pri snahe posadiť sa a zdesenie z pohľadu na tvoju ruku ti trochu prečistili myseľ. „Čo by som s týmto mala robiť podľa tvojho, eh, profesionálneho názoru?“

„Podľa mňa by si buď mala nechať Hou, aby ti ju zožral, alebo dovoliť jednému z nás rozbiť ju mlatom.“

Vystrúhaš grimasu. „To je trochu prehnané, nezdá sa ti?“

„Pochybujem, že by ľahší nástroj ten kameň čo len naštrbil. Zabúdaš, že som mal dostatok príležitostí skúmať Alabastera, keď sa to dialo jemu.“

Z ničoho nič si spomenieš, ako bolo treba Alabasterovi pripomínať, aby sa najedol, lebo viac necítil hlad. Nie je to podstatné, ale tá myšlienka ti zrazu vysvitne v myslí. „Dovoliť ti to?“

„Nedal som mu na výber. Potreboval som zistiť, či je to nákazlivé, keďže sa to uňho rozširovalo. Raz som zobral vzorku a vtedy zažartoval, že Antimón – tá kameňožrútko – bude chcieť ten kúsok späť.“

Nebol to žart. Alabaster vždy prednášal najkrutejšie pravdy s úsmevom. „Vrátil si ho?“

„To si píš.“ Lerna si rukou prehrabne vlasy a zhodí malú kôpku popola. „Počúvaj, ruku ti musíme na noc zabaliť, aby jej chlad neznižoval tvoju telesnú teplotu. Máš strie na pleci, kde ti naťahuje pokožku. Predpokladám, že ti deformuje kosti a preťažuje šlachy. Kĺb nie je stavaný na to, aby niesol takúto hmotnosť.“ Zaváha. „Môžeme ti ju odstrániť teraz a neskôr ju dať Hoovi, ak chceš. Nevidím dôvod, prečo by si to mala... urobiť jeho spôsobom.“

Pomyslíš si, že Hoa je práve teraz pravdepodobne niekde pod tvojimi nohami a počúva. No Lerna je v tomto nejaký precitlivejší. Prečo? Dokážeš to uhádnuť. „Neprekáža mi, ak ju Hoa zje,“ odvetíš. Nehovoríš to len kvôli Hoovi. Myslíš to úprimne. „Ak mu to pomôže a zároveň ma to tejto veci zbaví, prečo nie?“

Lernovou tvárou sa niečo mihne. Jeho maska muža bez emócií na chvíľu spadne a zrazu vidíš, že je znechutený pomyslením na to, že by ti Hoa odhryzol ruku od tela. Nuž, keď to poviem

takto, je to vskutku odporné. No toto je príliš utilitaristický pohľad na vec. Príliš atavistický. Z hodín strávených medzi bunkami a časticami Alabasterovho premieňajúceho sa tela dôverne poznáš, čo sa deje s tvojou rukou. Keď na ňu hľadáš, skoro vidíš striebřisté čiary mágie upravujúce skoro neviditeľné častice a energiu tvojej podstaty. Presunú tento kúsok tak, aby bol v súlade so smerovaním tamtoho, opatrne sa sťahujú do mriežky, ktorá drží celok pokope. Nech je tento proces čokoľvek, je jednoducho príliš precízny, príliš mocný, aby bol náhodný – alebo aby bolo Hoovo pohltie jej skamenenej ruky šokujúcou groteskou, za ktorú to Lerna považuje. No nevieš, ako mu to vysvetliť, a ani keby si vedela, nemáš na to dostatok energie.

„Pomôžte mi vstať,“ povieš.

Tonkee ťa nechotne chytí za kamennú ruku, podopiera ju, aby sa nepohla alebo prudko neklesla a nevyklbila ti plece. Zazerá na Lerna, kým sa lekár konečne nespamätá a nechytí ťa z druhej strany. Vďaka ich spoločnému úsiliu sa zdvihneš na nohy, ale nie je to ľahké. Na konci lapáš po dychu a podlamujú sa ti kolená. Krv v tvojom tele je akosi menej odovzdaná svojej misii a na moment sa zakníšeš, lebo sa ti zatočí hlava. Lerna okamžite zavelí: „Dobre, posadme ju.“ Odrazu znova sedíš, tentoraz nahlas dychčíš, postihnutá ruka ti neprirodzene trčí z pleca, dokým ti ju Tonkee nenapraví. Tá vec je naozaj príšerne ťažká.

(Tvoja *ruka*. Nie „tá vec“. Je to tvoja pravá ruka. Prišla si o pravú ruku. Uvedomuješ si to a onedlho ju opláčeš, ale teraz je jednoduchšie považovať ju za niečo mimo tvojho tela. Za zvlášť zbytočnú protézu. Nezhubný tumor, ktorý treba odstrániť. Toto všetko je pravda. No stále je to tvoja hrdzavá ruka.)

Sedíš tam, lapáš po dychu a snažíš sa svojou vôľou prinútiť svet kolo seba, aby sa prestal krútiť, keď vtom niekoho začuješ

prichádzať. Hovorí nahlas, volá, aby sa všetci zbalili, lebo prestávka sa skončila a do zotmenia potrebujú prejsť ešte ďalších päť míľ. Ykka. Keď sa dostatočne priblíži, zdvihneš hlavu a presne v tej chvíli si uvedomíš, že ju považuješ za priateľku. Dôjde ti to, lebo si rada, že počuješ jej hlas a vidíš jej odhodlanie v rozvírenom popole. Keď si ju videla naposledy, vážne jej hrozilo, že ju zavraždia nepriateľskí kameňožrúti, ktorí napadli Podzemnú Castrimu. To je jeden z dôvodov, prečo si im vrátila úder a uväznila útočníkov v kryštáloch Podzemnej Castrimy. Chcela si, aby prežila ona a všetci ostatní castrimskí orogenici – a vďaka tomu aj ostatní obyvatelia Castrimy, ktorí od orogenikov závisia.

A tak sa usmeješ. Je to slabý úsmev. Si slabá. Preto ťa zabolí, keď sa k tebe Ykka otočí a jej pery sa skrivia v nezameniteľnom znechutení.

Stiahla si látku, ktorou mala omotanú dolnú časť tváre. Okrem sivočiernej linky, lebo tú jej nezabráni nosiť ani koniec sveta, jej oči poriadne nevidíš. Má ich zakryté podomácky vyrobenými ochrannými okuliarmi – je to v podstate len pár dioptrických okuliarov omotaných handrami, aby ich ochránila pred popolom. „Doriti,“ povie Hjarke. „Toto mi budeš stále oplieskať o hlavu, však?“

Hjarke pokrčí plecami. „Len kým mi nezaplatíš.“

Civieš na Ykku a opatrný, nenápadný úsmev ti zamrzne a odpadne z tváre.

„Pravdepodobne sa úplne uzdraví,“ ozve sa Lerna. Hovorí neutrálnym tónom, no hneď vycítiš, že je opatrný. Akoby kráčal nad magmovým komínom. „No potrvá ešte niekoľko dní, kým bude vládaf ísť po svojich.“

Ykka si vzdychne, založí si ruku vbok a veľmi viditeľne si v duchu prechádza všetko, čo by mohla povedať. „Fajn. Predĺžim

zmeny nosičom, no postarajte sa, aby čo najskôr chodila. V tomto kome musí každý priložiť ruku k dielu, inak ho so sebou neberieme.“ Otočí sa a odíde.

„Hej, takže,“ povie Tonkee potichu, keď sa Ykka vzdiali z do-sluchu. „Je trochu nasratá, že si zničila geódu.“

Trhne sebou. „Zničila...“ Och, ale dáva to zmysel. Keď si uzamkla všetkých kameňožrútov do kryštálov. Zamýšľala si všetkých zachrániť, no Castrima bola stroj – veľmi starý, veľmi krehký stroj, ktorý si nechápala. A teraz si na povrchu, predieraš sa popolom... „Och, hrdzavý Zem, *zničila som ju*.“

„Čože? Neuvedomila si si to?“ Hjarka sa krátko zasmeje. Začuješ v tom čosi nepríjemne ostré. „Nebodaj si si myslela, že sme všetci hore, celý hrdzavý kom sa teperí na sever v popole a zime, len tak pre *zábavu*?“ Rýchlo odkráča a pritom krúti hlavou. Ykka nie je jediná, koho to nasralo.

„Nechcela...“ Chceš povedať: *Nechcela som to urobiť*, ale zarazíš sa. Lebo to predsa nikdy nechceš, no v konečnom dôsledku na tom nezáleží.

Lerna ti hľadí do tváre a potichu si vzdychne. „Náš kom zničil Rennanis, Essun. Nie ty.“ Pomôže ti znova si ľahnúť, ale nepozrie sa ti do očí. „Prišli sme oň vo chvíli, keď sme Nadzemnú Castrimu zamorili bojlermi, aby sme sa zachránili. Tie chrobáky by nikdy neodišli ani by nám v okolí nenechali nič na jedenie. Keby sme ostali v geóde, boli by sme tak či tak odsúdení na záhubu.“

Je to pravda a znie to dokonale racionálne. Ykkina reakcia však dokazuje, že niektoré veci nesúvisia s racionálnosťou. Nemôžeš ľuďom takým okamžitým a dramatickým spôsobom zobrať domov aj pocit bezpečia a čakať, že sa zamyslia nad reťazami spoluviny, skôr než sa nahnevajú.

„Prenesú sa cez to.“ Žmurkneš a zbadáš, že sa na teba Lerna díva. Jeho pohľad je jasný a výraz úprimný. „Ak som to dokázal ja, zvládnú to aj oni. Len to chvíľu potrvá.“

Nevšimla si si, že by sa preniesol cez Tirimo.

Tvoj uprený pohľad ignoruje, kývne na štyroch ľudí stojacich neďaleko. Ležíš, preto ti k telu pritisne kamennú ruku a ubezpečí sa, že je zakrytá. Nosiči sa ujmú svojej povinnosti a ty musíš zadusiť svoju orogenézu, ktorá – teraz, keď si prebudená – trvá na tom, že zareaguje na každé nadskočenie ako na zemetrasenie. Keď s tebou vykročia vpred, zbadáš Tonkeenu hlavu. „Bude to v poriadku. Mňa nenávidí kopa ľudí.“

To ťa nijako neupokojí. Dráždi ťa aj to, že ti na tom záleží a že ostatní vidia, že ti záleží. Kedysi si mala srdce z kameňa.

No odrazu vieš, prečo to tak viac nie je.

„Nassun,“ povieš Tonkee.

„Čo?“

„Nassun. Viem, kde je, Tonkee.“ Pokúsiš sa zdvihnúť pravicu, aby si ju chytila za ruku, no vtom pocítiš v pleci niečo, čo sa ti preženie celou pažou ako nepríjemné pichanie. Zazvoní ti v ušiach. Nebolí to, ale v duchu si vynadáš, že si zabudla. „Musím ju nájsť.“

Tonkee sa rýchlo pozrie na nosičov a potom smerom, kade odišla Ykka. „Hovor tichšie.“

„Prečo?“ Ykka predsa vie, že chceš nájsť svoju dcéru. Ved' to bola jedna z prvých vecí, ktoré si jej povedala.

„Ak chceš, aby ťa vyhodili do prvého hrdzavého jarku, rozprávaj ďalej.“

Sklapneš a znova sa usiluješ potlačiť svoju orogenézu. Aha. Takže Ykka je až taká nasratá.

Stále padá popol. Nakoniec ti pokryje okuliare, lebo nemáš dostatok energie, aby si ho odhrnula. Vďaka tomu hľadáš len do

matnej šede a potreba tvojho tela zregenerovať sa vyhrá. Znova zaspíš. Keď sa prebudíš a utrieš si popol z tváre, uvedomíš si, že ťa prebralo, keď ťa položili na zem, a na krížoch ťa tlačí kameň, konár alebo niečo také. S námahou sa oprieš o lakeť a ide ti to ľahšie, hoci na viac sa ešte nezmôžeš.

Prišla noc. Niekoľko tuctov ľudí sa rozložilo na nejakom kamennom výbežku uprostred neduživého lesa. Skoro lesa. Vysejšeš výbežok a zdá sa ti známy z tvojho orogenického skúmania okolia Castrimy. Vďaka tomu sa vieš lepšie zorientovať. Je to kúsok čerstvého tektonického zdvihu, ktorý sa nachádza asi stošesťdesiat míľ na sever od castrimskej geódy. To ti napovie, že putovanie z Castrimy sa muselo začať iba pred niekoľkými dňami, keďže veľká skupina dokáže kráčať len istou rýchlosťou. A pochopíš, že existuje iba jedno miesto, kam sa môžete uberať. Rennanis. Zjavne všetci vedia, že je prázdny a obývatelný. Alebo možno len dúfajú, že je to tak, a nemajú nič iné, k čomu by sa mohli s nádejou upínať. Nuž, aspoň v tomto ich môžeš uistiť... ak ťa budú počúvať.

Ľudia okolo teba pripravujú ohniská, vykladajú ražne, kopú latríny. Na niekoľkých miestach malé kôpky polámaných castrimských kryštálov zabezpečujú dodatočné osvetlenie. Dobre vedieť, že majú stále dostatok orogenikov, aby fungovali. Niektoré aktivity vykonávajú ľudia, ktorí na ne nie sú zvyknutí, a tak im to veľmi nejde, ale väčšina práce je dobre skoordínovaná. Castrima má dostatok členov, ktorí vedia, ako prežiť na cestách, a to je veľký prínos. Tvoji nosiči ťa nechali tam, kde ťa položili, a ak sa ti chystajú založiť oheň alebo priniesť jedlo, ešte nezačali s prípravami. Zbadáš Lernu. Čupí uprostred skupinky ďalších ležiacich pacientov a je zaneprázdnený. Ach, áno. Po tom, ako sa rennaniskí vojaci dostali do geódy, muselo zostať veľa zranených.

Nuž, nepotrebuješ oheň a nie si hladná, takže nezaujmem ostatných ťa v tejto chvíli netrápi. Asi len na emocionálnej úrovni. Trápi ťa však to, že tvoja úteková rezerva je preč. Niesla si ju cez polovicu Nehybnosti, schovala si do nej svoje staré prstene, dokonca si ju zachránila pred požiarom vo chvíli, keď sa ti v izbe transformoval kameňožrút. Nebolo tam veľa vecí, na ktorých by ti ešte záležalo, ale teraz pre teba mal sentimentálnu hodnotu samotný ruksak.

Nuž. Každý niečo stratil.

Odrazu tvoje vnímanie zahltí hora. Napriek všetkému si uvedomíš, že sa usmievaš. „Uvažovala som, kedy sa ukážeš.“

Stojí nad tebou Hoa. Stále ťa šokuje, keď ho vidíš takto: priemerne veľký dospelý muž, nie malé dieťa, žilami pretkaný čierny mramor namiesto bieleho tela. No nepochopiteľne je pre teba jednoduché vnímať ho ako tú istú osobu – rovnaké črty tváre, rovnako desivé ľadovobiele oči, rovnaká neuchopiteľná zvláštnosť, taký istý závan ukrývanej rozmarnosti –, bol to ten istý Hoa, ktorého si poznala posledný rok. Čo sa zmenilo, že sa ti kameňožrút viac nezdá cudzí? Na ňom to boli len povrchné zmeny. No v tebe sa zmenilo úplne všetko.

„Ako sa cítiš?“ spýta sa.

„Lepšie.“ Ruka ťa ťaží, keď sa posunieš, aby si sa naňho lepšie pozrela, čo je neustála pripomienka nepísanej zmluvy medzi vami. „O Rennanise si im povedal ty?“

„Áno. A vediem ich tam.“

„Ty?“

„Do tej miery, do akej ma Ykka počúva. Myslím, že je radšej, keď sú kameňožrúti len tiché hrozby, nie aktívni spojenci.“

Vďaka tomu z teba vyrazí unavený smiech. Ale. „Si spojenec, Hoa?“

„Nie ich. Ykka to však chápe.“

Áno. Toto je pravdepodobne dôvod, prečo si stále nažive. Kým ťa Ykka udrží v bezpečí a bude ťa kŕmiť, Hoa bude pomáhať. Znova si na ceste a všetko je zasa len o hrdzavom výmennom obchode. Kom, ktorým Castrima bývala, je síce nažive, ale viac to nie je skutočná komunita, len skupina rovnako zmýšľajúcich pocestných, ktorí spolupracujú, aby prežili. Možno sa neskôr dokáže znova stať ozajstným komom. Keď bude mať ďalší domov, ktorí bude môcť brániť, ale teraz chápeš, prečo sa Ykka hnevá. Prišla o niečo nádherné a dobré.

Nuž. Sklopíš zrak a pozrieš sa na seba. Ty viac nie si celá, ale to, čo z teba zostalo, možno posilniť. Čoskoro sa budeš môcť vydať za Nassun. No pekne po poradí. „Ideme na to?“

Hoa chvíľu mlčí. „Si si istá?“

„Mne tá ruka v takomto stave nijako nepomôže.“

Ozve sa tichý zvuk. Kameň sa obtrie o kameň, pomaly a neúprosne. Na tvojom napoly skamenenom pleci pristane veľmi ťažká ruka. Máš dojem, že z pohľadu kameňožrútov je to nežný dotyk. Hoa s tebou narába opatrne.

„Nie tu,“ povie a stiahne ťa do zeme.

Je to len chvíľka. Snaží sa, aby cesty zemou s ním boli vždy krátke, možno preto, lebo dlhšie by ti spôsobili ťažkosti s dýchaním... a so zdravým rozumom. Tentoraz je to len rozmazaná machuľa pohybu, bliknutie temnoty a závan pôdy, ktorý prerazil zapáchajúci popol. Zrazu ležiš na inom kamennom výbežku. Pravdepodobne je to ten istý, na ktorom sa utáboril zvyšok Castrimy, len ďalej od ľudí. Tu nie sú žiadne táboračky. Jediné svetlo pochádza z červenej trhliny, ktorej žiara sa odráža od hustých mrakov na oblohe. Tvoje oči sa rýchlo prispôsobia, hoci vidno len skaly a tieň neďalekých stromov. A siluetu človeka, ktorý teraz čupí vedľa teba.

Hoa nežne, skoro úctivo chytí do ruky tvoje kamenné rameno. Napriek všetkému cítiš vážnosť okamihu. A prečo by to nemala byť vážna udalosť? Toto je obeta, ktorú si vyžiadali obelisky. Toto je cena, ktorú musíš zaplatiť za krvavý dlh svojej dcéry.

„Nie je to také, ako si myslíš,“ povie Hoa a na chvíľu sa obávaš, že ti vie čítať myšlienky. No skôr to bude tým, že je doslova starší ako vrchy a dokáže ti čítať z tváre. „Vidíš v nás len to, o čo sme prišli. No my sme aj získali. Nie je to ohavnosť, za akú to pokladáš.“

Zdá sa, že sa ti chystá zjesť ruku. Si s tým vyrovnaná, ale chceš tomu rozumieť. „Tak čo to teda je? Prečo...“ Pokrútiš hlavou, lebo nevieš, čo sa máš vlastne opýtať. Možno na *prečo* vôbec nezáleží. Možno nedokážeš pochopiť. Možno ti to nie je súdené.

„Toto nie je pokrm. Na to, aby sme žili, potrebujeme len život.“

Druhá polovica vysvetlenia ti nedáva zmysel, preto sa zameriáš na tú prvú. „Ak to nie je pokrm, potom...?“

Hoa sa znova pomaly pohne. Kameňožrúti to nerobia často. Pohyb je to, čo zdôrazňuje ich desivú povahu. Podobajú sa na ľudí, a predsa sú takí nesmierne odlišní. Bolo by to jednoduchšie, keby bol ich vzhlad cudzejší. Keď sa takto pohnú, vidno, čím kedysi boli, a to poznanie je hrozbou a varovaním všetkému ľudskému v tebe.

A predsa. Vidíš v nás len to, o čo sme prišli. No my sme aj získali.

Obama rukami zdvihne tvoje rameno. Jednu ti položí pod lakeť, prsty druhej pod tvoju zaťatú, popraskanú päšť. Pomaly, pomaly. Takto ťa nebolí plece. Na polceste k svojej tvári premiestni ruku, ktorú mal pod laktom, vyššie. Jeho kameň sa kľže po tvojom s tichým škrípaním. Je to prekvapivo zmyselné, hoci vôbec nič necítiš.

Zrazu sa tvoja päšť opiera o jeho pery. Tie pery sa ani nepohnú, keď mu z hĺbky hrude vyjde hlas: „Bojíš sa?“

Dlho nad tým uvažuješ. Nemala by si? Ale... „Nie.“

„Dobre,“ odpovie. „Robím to pre teba, Essun. Všetko je pre teba. Veríš mi?“

Najprv nevieš. Mimovoľne zdvihneš zdravú ruku, hladkými prstami prejdeš po tvrdom, chladnom, vyleštenom kameni. Nie je ľahké ho vidieť, keďže je len čiernou osobou v tme, no palcom nahmatáš jeho čelo a skĺzneš mu po línii nosa, ktorý je v jeho dospeljej podobe dlhší. Raz ti povedal, že napriek svojej zvláštnej podobe o sebe uvažuje ako o človeku. Oneskorene si uvedomíš, že si sa ho tiež rozhodla vnímať ako človeka. Vďaka tomu je táto situácia niečo iné ako čin predátora. Nevieš presne, čo to je, ale... pripadá ti to ako dar.

„Áno,“ odvetíš. „Verím ti.“

Otvorí ústa. Doširoka, ešte viac, oveľa viac než dokážu ľudské ústa. Kedysi si sa obávala, že má primalé ústa. Teraz sú dosť veľké, aby sa do nich zmestila päšť. A aké má zuby! Malé, pravidelné a priehľadné ako diamanty, ktoré sa krásne lesknú v červenom večernom svetle. Za jeho zubami zíva len temnota.

Zavrieš oči.

Mala zlú náladu. Jedno z detí mi povedalo, že je to starobou. *Ona* povedala, že je to stresom z toho, ako sa usiluje varovať ľudí, ktorí nechcú počuť, že sa blížia ťažké časy. Nebola to zlá nálada, ale privilégium, ktoré jej priniesol pokročilý vek, lebo sa konečne mohla zbaviť klamstva zdvorilosti.

KAMENNÁ OBLOHA

„V tomto príbehu nenájdeš zloducha,“ povedala. Sedeli sme v záhradnom dome. Sýlskí skeptici stále tvrdia, že nejestvuje dôkaz o tom, že sa to stane tak, ako vravela, ale vo svojich predpovediach sa ešte nikdy nezmyšľila, a je Sýlčanka viac než oni, takže tak. Pila sef, akoby chcela podčiarknuť pravdu chemickými látkami.

„Neexistuje jediné zlo, na ktoré by sme mohli ukázať, jeden moment, keď sa všetko zmenilo,“ pokračovala. „Bolo to zlé a potom hrozné a neskôr lepšie a zasa zlé a potom sa to udialo znova a znova, lebo to nikto nezastavil. Všetko sa dá... upraviť. Predĺžiť to lepšie, predpovedať a skrátiť to hrozné. Občas zabrániť hroznému tým, že sa rozhodneme pre niečo, čo je len zlé. Prestala som sa snažiť zastaviť vás ostatných. Jednoducho som svoje deti naučila, aby si pamätali, učili sa a prežili... kým niekto nadobro neprelomí tento cyklus.“

Bol som zmätený. „Hovoríš o vyhorení?“ O tom som sa s ňou, koniec koncov, prišiel pozhovárať. Pred päťdesiatimi rokmi predpovedala, že k nemu o sto rokov dôjde. Na čom inom záležalo?

Len sa usmiala.

Prepis rozhovoru, preložený zo Staviteľa obeliskov C, v ruinách č. 723 na Tapitskej planine ho našiel Shinash Inovátor z Dibarsu. Datovanie neznáme, prepisovateľ neznámy. Špekulácia: prvá mravistka? Osobná poznámka: Baster, mal by si vidieť toto miesto. Všade sa nachádzajú poklady dejín, väčšina je však príliš zničená, aby sa dala rozlúštiť, ale aj tak... Kiežby si tu bol.

2

Nassun by sa rada odtrhla

NASSUN STOJÍ NAD telom svojho otca, ak sa dá rozpadnutá kopa polámaných drahokamov nazývať telom. Trochu sa kníše, točí sa jej hlava, lebo rana v jej pleci – kde ju otec bodol – silno krváca. To bodnutie je výsledkom nemožnej požiadavky, ktorú jej dal: buď bude jeho dcérou, alebo orogeničkou. Odmietla spáchať existenčnú samovraždu. On nestrpel, aby nejaký orogenik žil. V poslednej chvíli nebola v žiadnom z nich zloba, len smutné násilie nevyhnutnosti.

Na jednej strane tohto výjavu stojí Schaffa, Nassunin strážca, ktorý v kombinácii údivu a chladného uspokojenia hľadá na to, čo zostalo z Jiju Odolného z Jekít. Po Nassuninom druhom boku stojí Oceľ, jej kameňožrút. Je vhodné ho teraz nazývať jej kameňožrútom, lebo prišiel, keď sa ocitla v núdzi – nie aby jej pomohol, to nikdy, ale aby jej predsa len niečo poskytol. To, čo ponúka a čo si konečne uvedomila, že potrebuje, je *zmysel*. Ani Schaffa jej ho nedal, ale to preto, lebo Schaffa ju bezvýhradne ľúbi. Nassun tú lásku potrebuje, ach, ako veľmi ju potrebuje, ale v tomto momente, keď bolo jej srdce kompletne zlomené, keď sú jej myšlienky najmenej sústredené, túži po niečom... hmatateľnejšom, pevnejšom.

Bude mať pevnosť, po ktorej túži. Bude za ňu bojovať a zabíjať, pretože to musí robiť stále znova a znova a teraz je to zvyk, a ak bude úspešná, zomrie za ňu. Napokon, je dcérou svojej matky – a smrti sa boja len ľudia, ktorí si myslia, že majú budúcnosť.

V Nassuninej zdravej ruke bzučí tri stopy dlhý, zužujúci sa úlomok kryštálu, tmavomodrý a jemne vybrúsený, hoci s miernymi deformáciami pri základni, ktoré vytvárajú niečo ako rukoväť. Z času na čas tento zvláštny dlhý nôž prebleskne do priesvitného, nehmotného, pravdepodobne skutočného stavu. Je veľmi skutočný. Len Nassunina pozornosť bráni tomu, aby ju tá vec v jej rukách nepremenila na farebný kameň tak, ako to urobila jej otcovi. Bojí sa, čo by sa mohlo stať, keby omdlela zo straty krvi, preto by veľmi rada poslala zafír späť na oblohu, aby sa vrátil do svojho štandardného tvaru a obrovskej veľkosti – ale nemôže. Ešte nie.

Tam, pri domci pre deti, stoja dva dôvody: Umber a Nida, ďalší dvaja strážcovia Nájdeného Mesiaca. Pozorujú ju, a keď na nich spočiniť pohľadom, vo vláknach prepletených strieborných úponkov medzi dvojicou sa čosi mihne. Netreba žiadne slová ani pohľady, stačí to tiché spojenie, ktoré by sa nedalo postrehnúť, keby Nassun bola ktokoľvek iný, len nie tá, ktorou je. Každému zo strážcov zo zeme do nôh prenikajú jemné strieborné vlákna, prepletajú sa leskom nervov a ciev v ich telách a spájajú sa s malými úlomkami železa vloženými do ich mozgov. Tieto vlákna pripomínajú výhonky koreňov. Vždy tam boli, ale možno práve napätie tejto chvíle spôsobilo, že Nassun si konečne všimla, aké *hrubé* sú kotviace strieborné pramienky týchto strážcov – oveľa hrubšie ako tie, ktoré spájajú so zemou Schaffu. A konečne pochopí, čo to znamená: Umber a Nida sú len bábkou čohosi mocnejšieho. Nassun sa usilovala hľadiť na nich ako na niečo lepšie, veriť, že sa ovládajú sami, ale tu a teraz so zafírom v ruke

a s mŕtvym otcom pri nohách... niekedy dozrievanie prosto nečaká na vhodnejšie obdobie.

Nassun teda zapustí torus hlboko do zeme, lebo vie, že Umber a Nida to vycítia. Je to len finta. Nepotrebuje silu zeme a tuší, že to vedia. Napriek tomu zareagujú, Umber spustí ruky, ktoré mal dovtedy prekrížené cez hrud', a Nida, ktorá sa opierala o zábradlie verandy, sa vystrie. Schaffa tiež zareaguje, úkosom sa na ňu pozrie tak, aby sa ich oči stretli. No tým sa prezradí a Nide s Umbrom to neunikne, ale nedá sa nič robiť. Nassun nemá v mozgu uložený kúsok zlého Zema, ktorý by jej uľahčil komunikáciu. Tam, kde zlyhá hmota, musí postačiť obozretnosť. Schaffa povie: „Nida,“ a to je všetko, čo Nassun treba.

Umber s Nidou sa pohnú. Rýchlo – tak nesmierne rýchlo –, lebo strieborná mriežka v každom z nich im spevnila kosti a napla vlákna ich svalov, preto dokážu to, čo obyčajné ľudské telo nezvládne. Pulz negácie sa pred nimi pohybuje s neúprosnosťou búrkovej vlny a okamžite zasiahne hlavné laloky Nassuniných sessapinae, ktoré znečitlivejú, ale Nassun už útočí. Nie fyzicky, v tejto oblasti boja im nemôže konkurovať a okrem toho sa sotva drží na nohách. Vôľa a striebro sú všetko, čo jej zostalo.

A tak Nassun – jej telo je nehybné, myseľ naplnená zúrivosťou – chňapne po strieborných vláknach vzduchu okolo seba a utká ich do hrubej, ale účinnej siete. (Nikdy predtým to nerobila, ale nikto jej nepovedal, že sa to nedá.) Časť z nich omotá okolo Nidy, zatiaľ ignoruje Umbra, lebo tak jej to prikázal Schaffa. A naozaj, v nasledujúcom okamihu pochopí, prečo jej povedal, aby sa sústredila len na jedného z nepriateľských strážcov. Striebro, ktorým ovinula Nidu, malo ženu rýchlo zastaviť, ako keď hmyz narázi do pavučiny. Namiesto toho Nida so zaknísaním zastane a potom sa zasmeje. Vtom z nej vyrazia vlákna *niečoho iného*, pretnú